

Comomeer en omringende dalen

Jaargang 2021, nr. 1

¹ Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Monte Barro

Legendes en de actualiteit

In mijn Nieuwsbrief 3(2017) gaf ik al eens een beschrijving van de villa Bertarelli in Galbiate en ik noemde daarin heel kort ook het aangrenzende natuurpark Monte Barro. In deze nieuwsbrief zal ik eerst twee legendes geven die zich afspelen in dit gebied en teruggaan naar de 8^e eeuw en daarna volgt een uitvoeriger beschrijving van het park.

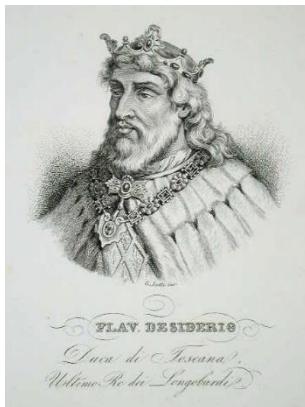
Het park Monte Barro grenst aan de noordkant aan Lecco, aan de westkant aan het Lago di Annone, aan de oostkant aan het Lago di Olginate en aan de zuidkant aan het dorp Galbiate.

In de twee legendes zijn de hoofdpersonen koning Desiderius en zijn zoon Algiso. Om die twee personen te plaatsen geef ik eerst een kort stukje geschiedenis. In het verhaal over het park Monte Barro kom ik terug op wat er terug te vinden is van wat de legendes ons vertellen.

Desiderius en Algiso

Desiderius was de laatste koning van de Longobarden. Hij regeerde van 757 tot 774 en had een zoon Algiso, die hij in 759 tot medekoning benoemde. Ze hadden een jachtkasteel op de Monte Barro. Desiderius werd vooral bekend doordat hij zijn dochter Desiderata uithuwelijkte aan de Frankische koning Karel de Grote. In juni 774 vielen de troepen van Karel de Grote, daartoe aangezet door paus Adrianus, de Longobarden aan. Desiderius trok zich terug in Pavia maar werd na een beleg van 9 maanden verslagen. Algiso probeerde nog in Verona een leger op de been te brengen om zijn vader te helpen, maar was te laat en hij moest vluchten naar Constantinopel. Algiso viel met steun van de Byzantijnen nog met een leger zuid-Italië binnen maar tevergeefs. Zo eindigde het rijk van de Longobarden in 774.

Tegenwoordig is Algiso bekend onder de naam Adelchi de held in het toneelstuk van Alessandro Manzoni uit 1822.

Koning Desiderius (links) en zijn zoon Algiso (rechts)

¹ Verzoeken om toezending per email aan: rmetselaar@on.nl

De legende van Algiso en het wilde zwijn

Het was in de zomer van het jaar 760. Aan het eind van de middag keerden de deelnemers aan de drijfjacht van Algiso, vermoeid terug naar huis. De jongeman was zeer tevreden met de twee wilde zwijnen die ze gedood hadden en reed in een rustige draf terug. De jachtstoet bevond zich in de buurt van het meer van Oggiono op weg naar het kasteel op de Monte Barro, toen er onverwacht een enorm groot wild zwijn uit het bos tevoorschijn kwam. Op het gezicht daarvan gaf Algiso zijn paard de sporen en begon de achtervolging, gevolgd door zijn mannen. Het dier had afmetingen zoals je maar zelden zag en wat de jagers het meest verbaasde was de snelheid en handigheid waarmee het zwijn zich door het struikgewas bewoog en zijn achtervolgers wist te verwarren.

Algiso werd gegrepen door een onstuitbare wens het te achterhalen en dwong zijn paard tot een onwaarschijnlijke snelheid. Ze leken iedere vermoeidheid afgeworpen te hebben door de energie waarmee ze zich op de achtervolging stortten. Ondanks zijn omvang sprong het zwijn over greppels en slootjes, langs hellingen en klom het met onwaarschijnlijk gemak over moeilijk begaanbaar terrein.

Al snel werd de uitgeputte groep achtervolgers kleiner tot Algiso er als enige in slaagde het dier niet uit het oog te verliezen. De tocht ging Civate voorbij tot de kerk van Sint Benedictus en toen Algiso daar aankwam bevond hij zich onverwacht op slechts enkele meters van het dier dat rustig uitgestrekt lag, zo te zien in het geheel niet moe en met een houding als wachtte hij op de ruiter.

Algiso trok zijn pijl en boog met de bedoeling het zwijn te doden, maar precies op dat moment werd het donker voor zijn ogen tot hij geheel blind was. Zo bleef hij onbeweeglijk in het zadel, denkend dat hij wellicht in een droom verkeerde en al spoedig wakker zou worden. Hij wachtte. En tijdens dat wachten hoorde hij de gezangen van de benedictijnen uit de nabijgelegen kerk. Het lukte hem echter niet om maar enig geluid voort te brengen om hun aandacht te trekken.

Er gingen momenten voorbij die eeuwig schenen te duren, daarna hoorde hij stemmen om zich heen en voelde hij behulpzame handen die hem uit het zadel hielpen. Tenslotte slaagde hij erin om te praten en vertelde hij over het kwaadaardige beest dat hem tot hier aangetrokken had en wat er gebeurde toen hij het probeerde te treffen. Een benedictijn kwam hem water brengen uit de bron binnen het klooster en waste hiermee herhaaldelijk de ogen van Algiso. Beetje bij beetje begon op wonderbaarlijke wijze zijn gezichtsvermogen terug te komen. Op dat moment begon hij in te zien hoe mooi de kleuren waren van de zonsondergang, het omringende land en het meer. Van het duivelse dier was geen spoor meer te vinden.

Terug in het kasteel vertelde Algiso de hele gebeurtenis aan zijn vader, die verbaasd en bewogen achterbleef; zozeer geraakt dat hij op de plaats van de plotselinge blindheid van zijn zoon een kerk liet bouwen, gewijd aan Sint Petrus en een abdij voor de benedictijnen. Op die manier verrees naast de bron de abdij van Civate.

Ook nu nog bestaat de bron en het is een traditie dat degenen die haar komen bezoeken met het water hun ogen wassen.

De legende van de Madonna van de Lelie

Er wordt verteld dat een jonge prins met de naam Barro uit het brandende Troje vluchtte en na omzwervingen terecht kwam in de Brianza, waar hij een dorp stichtte op de berg die Galbiate domineert. Die berg werd daarop Barro genoemd. De kolonie groeide uit tot een stad die in de loop van de tijd het hoofd bood aan allerlei moeilijkheden en strijd moest leveren met indringers.

Toen de streek onder Desiderius, koning der Longobarden viel, een voor die tijd gevoelige en

goedgunstige heerser, bloeide de stad weer op. Desiderius verrijkte de stad met fraaie gebouwen, tuinen, makkelijke straten en een schitterend kasteel, waar de koning gewend was te verblijven tijdens zijn veelvuldige jachtpartijen op wilde zwijnen.

In een hoek van het kasteel bevond zich een kerkje dat gewijd was aan Sint Victor en waarin een beeld van de Heilige Maagd werd gekoesterd. Het beeld was nog lange tijd daarna aanwezig en was een geschenk van Sint Ambrosius aan de bewoners van het kasteel van Barro. Hij liet het zelf door een vertrouwenspersoon vervoeren vanuit Milaan. Men zei dat het beeld het werk was van de evangelist Lucas en het was alleen al door zijn ouderdom zeer kostbaar, maar nog meer door de schoonheid en door de wonderen die de 'Madonna van de lelie', zoals ze bij iedereen bekend stond, had verricht aan de behoeftigen die zich tot haar hadden gewend met een vast geloof en oprechte nederigheid.

Op een dag echter kwamen enkele verdorven edelen uit de vlakte en probeerden in de nacht het beeld van de Madonna te stelen en naar een andere kerk, elders, over te brengen. Gezien de toewijding van alle gelovigen aan het beeld, waren er geen bijzondere voorzorgen genomen ter bescherming van het heilige beeld. De indringers slaagden er daardoor in zonder veel moeite binnen te komen en het beeld op te pakken. Maar toen ze nog maar enkele stappen hadden gezet naar de uitgang, werden ze allen getroffen door een plotselinge blindheid. Wanhopig, schreeuwend en smekend legden ze het beeld op de tast neer op een steen. Na dit bewijs van de hemelse macht hadden de booswichten onmiddellijk berouw over hun onbezonnen daad. Na gebeden en geweeklaagd te hebben, meldden ze zich bij de autoriteiten en bekenden ze publiekelijk de heiligschennis die ze hadden begaan. De 'Madonna van de lelie' keek in hun harten en verrichtte een tweede wonder: ze gaf allen het gezichtsvermogen terug. Onnodig uit te leggen wat een opschudding deze gebeurtenis teweegbracht, er kwamen daarna nog meer pelgrims een bezoek brengen aan de Maagd en velen genoten haar genade. We moeten hier nog aan toevoegen dat de steen waarop de heilige figuur was neergelegd lange tijd door de passanten werd gekust of aangeraakt met de zieke delen van hun lichaam in de hoop op bemiddeling van de Maagd.

Het bericht van de poging tot diefstal bereikte ook Sint Ambrosius, die toen nog leefde en hij bepaalde dat het beeld niet op een andere plaats mocht worden gezet dan in de kerk van S. Victor.

Na meerdere eeuwen en met instemming van de hertog Galeazzo Maria Sforza en de toestemming van de aartsbisschop van Milaan, besloten de inwoners van Galbiate, aannemend dat het beeld op dezelfde plaats wilde blijven, om een andere, mooiere kerk op die plaats te bouwen, een kerk die in de loop van de tijd de kerk van Sint Maria werd genoemd. Bij die nieuwe kerk werd ook een broederschap ingesteld met gelovigen die het heilige beeld bewaakten en verzorgden.

De edelen uit Galbiate, die de broederschap opvolgden meenden dat het de Maagd deugd zou doen als een congregatie van religieuzen zich om haar zouden bekommeren. Daarom werd de kerk toevertrouwd aan een vijftiental observanten, voor wie een geschikt klooster werd gebouwd, waardoor ze zeker waren van hun toekomst en waar voldoende giften zouden komen om ze geen honger te laten lijden.

De 'Madonna van de lelie' in Barro stelde die beslissing duidelijk op prijs en was tevreden met de nieuwe gelovigen, zoals enkele malen zou blijken.

Gedurende een koude winter met veel meer sneeuw dan normaal was het klooster totaal afgesloten van de buitenwereld. Helpers uit Galbiate konden het klooster niet bereiken, noch konden de broeders het dorp bereiken om hun honger te stillen. Zonder levensmiddelen en ziende dat het slechte weer niet snel zou ophouden, begonnen ze daarom intensief te bidden tot de Madonna en hoorden ze na korte tijd kloppen op de kloosterpoort. Toen ze die openden, vonden ze daar een mooie jongeman staan, die hun een mand vol heerlijk brood bracht. Verstomd wilden ze hem terugroepen en hem bedanken en onderdak geven tot de storm over

zou zijn, maar hij was al verdwenen in de sneeuwstorm.

Een andere keer ontstond er een grote brand die het klooster dreigde te bereiken. De broeders gingen de vlammen te lijf met takken en stokken in een poging deze te doven, maar tevergeefs. De vlammen waren al dichtbij toen ze op hun knieën vielen in gebed tot de Maagd, hopen dat het vuur de kerk en het klooster zou sparen. En uit een heldere hemel begon een dichte regen te vallen die in korte tijd het vuur doofde.

Tot zover de oude verhalen. Laten we nu eens kijken wat er nog resteert van dit verleden. In de eerste plaats de abdij van San Pietro al Monte bij Civate, die genoemd wordt in de eerste legende. Ten tweede de kerk van Santa Maria op de Monte Barro, zoals genoemd in de tweede legende.

Buitenaanzicht van de abdij van S. Pietro al Monte en foto van het interieur van de apsis

De abdij van San Pietro al Monte

Van het oude benedictijner complex is alleen de kerk met de kapel van St. Benedictus en enkele kamers overgebleven, van het oude klooster resteert slechts een ruïne.

In de Karolingische tijd was het klooster een belangrijk religieus centrum en een ontmoetingsplaats voor monniken en pelgrims. In 1162 koos de abt van het klooster de kant van keizer Barbarossa tegen de bisschop van Milaan en het gevolg was dat het klooster grotendeels werd verwoest en alleen de kerk werd gespaard. Eind 15e eeuw nam het aantal monniken sterk af en in de napoleontische periode werd het klooster verkocht aan privé-eigenaars. In 1927 trok ene Polvara, architect en schilder, zich het lot van het monument aan en begon er restauratiewerkzaamheden. Dit werk wordt door vele vrijwilligers van de "Vrienden van S. Pietro" nog steeds vervolgd.

De constructie bestaat uit uitgehakte stenen en heeft een plattegrond met één schip en een apsis aan zowel de west- als oostkant. Het uiterlijk is Romaans met de typische stijl van bouwers uit Como.

Binnen de kerk zien we fresco's en stucwerk uit verschillende tijden en van verschillende kunstenaars, waarschijnlijk vaak de monniken zelf. Bij binnenkomst zien we op de zijmuren fresco's van de pausen Gregorius en Marcellus. Boven de deur in de lunet is Abraham afgebeeld met drie personen op zijn schoot, symboliserend dat hij de vader is van velen.

Het eerste gewelf heeft een representatie van de Heilige Stad, de stad die alle gedoopten ontvangt. In het midden zit Jezus op een wereldbol met een lam aan zijn voeten.

Het tweede gewelf toont vier afbeeldingen van de rivieren in de Tuin van Eden en in het midden het monogram van Christus.

Er zijn twee zijkapellen, rechts gewijd aan heiligen, links aan engelen. De rechter kapel toont de vier evangelisten op het gewelf, de linker de zeven Engelen van de Apocalyps.

De crypte is gewijd aan de Maagd Maria.

U kunt het complex bereiken vanuit Civate. De auto moet u achterlaten op een van de makkelijk te vinden, gratis parkeerplaatsen en daarna staat u een klim te wachten van ca 290 m naar 600 m over het wandelpad nr. 10. Er zijn enkele steile stukken maar de wandeling van 45-60 min is zeker de moeite waard, alleen al vanwege het prachtige uitzicht. Onderweg ziet u enkele

'casote', kleine, lage hutten van herders. De abdij ligt te midden van weilanden, waar het zomers goed zonnen is. Onderweg zijn enkele waterbronnen en aan het begin is ook een kleine picknickplaats met toiletten.

In de tweede legende wordt verteld hoe de kerk van S. Maria op de Monte Barro is ontstaan. Op de bezienswaardigheden van dit park kom ik verderop terug, maar vooruitlopend hierop geef ik het verhaal over dit kerkje.

De kerk van S. Maria en het franciscaner klooster op de Monte Barro

De geschiedenis

Het kerkje staat op een hoogte van 750 m tegen de helling van de berg. Op deze plaats stond al in de Romeinse tijd een kasteel en ook in de daaropvolgende tijd van de Goten, tot circa 540, was dit kasteel van belang voor de bewaking van de Adda en de wegen aan de voet van de berg, zoals die tussen Como en Bergamo. Er lag daarom een 'castrum' op de plaats waar nu het Eremo is (zie de kaart van het park Monte Barro). Waarschijnlijk lag hier ook een kerkje gewijd aan S. Victor. Dit kerkje wordt genoemd in documenten uit het eind van de dertiende eeuw. Toen Francesco Sforza Heer van Milaan werd in 1450 liet hij een fort bouwen iets boven het kerkje van Sint Victor. Op deze plaats kwam enkele decennia later een klooster voor de franciscanen. Na de vrede van Lodi in 1454 verloor het fort zijn betekenis.

In het oude kerkje van S. Victor werd een beeld van de Madonna bewaard, geschonken door S. Ambrosius. Aan dit beeld werden wonderen toegeschreven zoals verhaald in de legende. In 1480 werd begonnen met de uitbreiding van het oude kerkje en in 1488 werd er een broederschap ter ere van de Maagd opgericht. De kerk kreeg nu de naam S. Maria.

Notabelen uit Galbiate lieten enkele kamers bouwen bij de kerk, waarin franciscanen uit het klooster van S. Giacomo in Lecco werden gehuisvest. In de loop van de tijd gaven de inwoners van Galbiate verscheidene grondstukken aan het klooster, waar een groentetuin kwam en groot bebost gebied.

De broeders uit het klooster van S. Giacomo bleven hier tot 1533 en hun plaats werd ingenomen door broeders uit Milaan.

Begin 16^e eeuw werd de kerk vergroot met twee kapellen en werd de apsis verlengd om er een koor te vestigen. Er was dus nu het schip en de kapellen voor de leken en een deel van het priesterkoor en apsis voor de religieuzen. In 1798 werd het klooster gedwongen te sluiten, waarna de bestemming verschillende malen wisselde. In 1866 werd het verkocht aan Ambrogio Campiglio, directeur van de Spoorweg Noord-Milaan, die er een hotel, het Grande Albergo Monte Barro, vestigde. Dit bleef in gebruik van 1889 tot 1927, waarna de plaats in verval raakte. In 1931 werd het in gebruik genomen als sanatorium voor tbc-lijdende. Tussen 1950 en '55 werd het complex sterk vergroot en bleef er van het oude klooster niets gespaard, behalve het kerkje van S. Maria. In 1969, toen er geen behoefte meer was aan het sanatorium, is het eigendom overgegaan op een stichting voor ouderen in Lecco.

Het kerkje van Sint Maria al Barro (links) en rechts de afbeelding van santa Maria degli angeli in deze kerk

De geschiedenis van het Park Monte Barro

In datzelfde jaar werd een consortium opgericht ter bescherming van de Monte Barro, resulterend in het Consortium Park Monte Barro in 1996. Ook de oude gebouwen werden toen grotendeels gesloopt. Dit park heeft nu onder zijn beheer het hotel Ostello Parco Monte Barro, de bar-restaurant Eremo, het archeologisch museum Giuseppe Panzeri, het naturalistisch museum en een centrum voor milieueducatie. De parochie Galbiate is bezig met de restauratie van de kerk.

Het interieur van de kerk van S. Maria

De oudste fresco's zijn aan de bovenkant aan de rechter muur te zien t.w. een *Madonna met het Kind op de Arm* uit ca. 1510, en een *Zogende Madonna* uit de franciscaner traditie en geschilderd in de stijl van Leonardo. Uit de 17^e eeuw zien we een fresco van *Sint Rocchus* Hij toont een schelp als symbool van een pelgrimage naar Santiago di Compostella, de wandelstok als attribuut van een pelgrim en een pestwond op het dijbeen. Een hond heeft een stuk brood in de bek, herinnerend aan het brood dat hij de heilige bracht toen die de pest had. Sint Sebastiaan is afgebeeld met de wonden die hij kreeg door de marteling. In de kapel van Sint Franciscus zijn verschillende fresco's uit die tijd, maar ze zijn slecht bewaard gebleven.

Op de wand van het priesterkoor zien we een serie fresco's uit de 17^e eeuw, die de geschiedenis van de kerk uitbeelden met S. Ambrosius die het beeld van de Madonna schenkt en het wonder van de blindheid. De kerk heeft een houten altaar in de vorm van een tempel gedragen door zes zuilen en gedecoreerd met zeer waardevolle beeldjes uit de barok. In de kapellen staan beelden van de naamheiligen. Interessant zijn ook de grafstenen van niet alleen de religieuzen van het klooster, maar ook edelen en belangrijke personen uit Galbiate.

Het Park Monte Barro

Om een idee te krijgen van wat het park te bieden heeft, geef ik eerst een overzicht van de vele bezienswaardigheden.

- Het park is een schitterend wandelgebied met ca 44 km goed aangegeven wandelroutes
- Schitterende uitzichtpunten vanaf de berghellingen en vooral vanaf de top op 922 m
- Een rijke flora met meer dan 1000 planten op een oppervlak van 700 ha en een groot bosgebied
- Een ornithologisch centrum van Costa Perla waar onderzoek wordt gedaan naar de vogeltrek en waar een vogelringstation is gevestigd en een didactisch centrum
- Het middeleeuwse dorp Camporese met het Etnologisch Museum van de Boven-Brianza
- Een gebied met archeologische opgravingen op de Piani di Barra met resten van een nederzetting uit de Gotische tijd (5^e-6^e eeuw) en met het voetpad Sentiero delle Torri langs muren en torens van de fortificaties
- Het klimgebied Falesia di Camporese met steile bergwanden
- De nooit voltooid kerk van S. Michele uit de 18^e eeuw
- De kerk van S. Maria
- De nabijgelegen kerk van S. Pietro al Monte bij Civate
- De Villa Bertarelli met prachtige tuinen in Galbiate²
- Het Centro Turistico e Culturale dell'Eremo, met bezoekerscentrum en het Archeologisch Museum waar vele vondsten van de opgravingen op de Piani di Barra worden getoond
- Het restaurant Eremo met een prachtig uitzicht op de meren en de vlakte
- De vlakte van Pian Sciresa aan de oostkant van de berg met gezicht op Lecco
- Overnachtingsmogelijkheid in het Ostello Parco Monte Barro

---

² Zie Nieuwsbrief 3(2017)

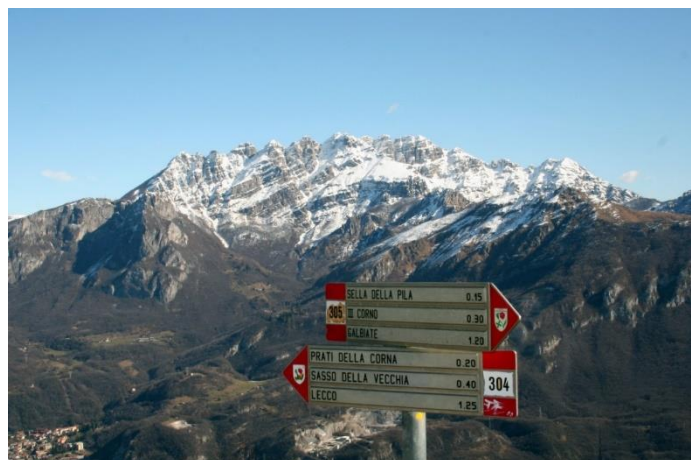

Wandeltochten

De kaart van het park geeft een goed overzicht van deze bezienswaardigheden. Op enkele ervan zal ik wat nader ingaan³. Het park is bij uitstek geschikt om wandeltochten te maken en kent een serie goed aangegeven paden, aangeduid met de nummers 301 tot 313. Op de kaart zijn deze paden aangegeven met het nummer en de kleurcode.

Zo kunt u vanuit Galbiate op 371m in ongeveer 2 uur de top van de Monte Barro op 922 m bereiken langs het pad 302. Vanuit Lecco op 202 m hoogte kost het langs het wandelpad 304 ook ongeveer 2 uur naar de top. Het pad 304 brengt u eerst op het Pian di Sciresa met de berghut Baita di Sciresa, vandaar volgt u de 306 naar de Sasso della Vecchia en vandaar de 304 naar de top.

Gezicht op de top van de Monte Barro

³ Zie voor details de website <http://www.parcobarro.lombardia.it>

Eén route zal ik hier nader beschrijven t.w. een wandeling vanuit Lecco naar het kerkje van San Michele. Het hoogteverschil is 138 m en de duur is minder dan 30 min. Het is een makkelijke route die ook voor kinderen geschikt is. Vanaf het kerkje heeft u een schitterend uitzicht over de meren.

De wandeling volgt de route 304 en begint op de provinciale weg bij de Ponte Azzone Visconti in Lecco. Na ongeveer 200 m is er een parkeerplaats. Het voetpad begint als een steegje met trappen aan het eind. Vergissen is niet mogelijk want er zijn geen zijpaden. Het eerste deel loopt over stenen trappen tot ongeveer de halve hoogte, grotendeels beschaduwd. Na 15-20 min volgt een vlak stuk, waar u rechts een fonteintje met drinkwater vindt en links een afzettingsboom met een voetpad dat naar de uitspanning Alpini di Pescate leidt, maar daar komen we eventueel later. Volg het pad rechtdoor (het pad rechts is het vervolg van de 304 en gaat naar het Pian Sciresa) dan komt u na ca 10 min bij het kerkje van Sint Michael. Er staan alleen de muren, want hoewel men al in 1752 met de bouw begon, is het kerkje is nooit afgebouwd. Het is een voorbeeld van Lombardische barok, maar verder is er weinig aan te zien.

Luchtfoto van de kerk van San Michele

Als u links van het kerkje het voetpad neemt dat omlaaggaat, midden tussen de huizen door, dan bereikt u na ca 5 minuten een top met een kapelletje, vanwaar u een schitterend panorama heeft op Lecco en de twee meren van de Adda aan de zuidkant van de stad. Vanhier gaan we terug naar het kerkje en dan is er een alternatieve route terug. Rechts, na het huis, staat een grote richtingwijzer in de vorm van een kurk naar ‘Baite Alpini’. Het pad loopt omlaag en komt al snel bij een oude ‘lavatoio’, een wasplaats, en een waterplas. Het pad gaat verder omlaag en gaat over een houten bruggetje, waarna het weer stijgt door het bos. Daarna bereiken we de uitspanning met tafeltjes buiten. Na nog ongeveer 5 min dalen komen we bij de afscheidingsboom en daarna bij ons vertrekpunt.

Bezienswaardigheden in het park

Vanuit Galbiate leidt een weg omhoog naar de belangrijkste bezienswaardigheden van het park. In het hoofdseizoen is de weg echter afgesloten voor verkeer en rijdt er regelmatig een pendelbus vanuit Galbiate met eindbestemming de Eremo.

Te voet laat u de auto het best achter op de parkeerplaats van de Villa Bertarelli en volgt dan voetpad 303 naar Camporeso, waar het **Etnografisch Museum van Hoog-Brianza** is gevestigd, en daarna over voetpad 301 naar de Piani di Barra. Dit is ongeveer 45 min lopen. Vanaf de Piani di Barra naar de Eremo is het nog ca 15 min lopen over de asfaltweg.

Als eerste bereikt u de **Piani Alpini** waar een Romeinse nederzetting was die in de 5^e eeuw ingenomen werd door de Goten. Bij opgravingen tussen 1986 en 1997 zijn er 11 gebouwen blootgelegd waar militairen en hun gezinnen gelegerd waren. Het belangrijkste was het Grande Edificio, het centrum van de nederzetting, waar de commandant was gehuisvest. In de omgeving zijn talloze voorwerpen opgegraven, waaronder de befaamde ‘Hangende Kroon’, een stuk dat uniek is in zijn soort. Al deze voorwerpen zijn te bezichtigen in het **Archeologisch Museum**. Door het bos is een pad uitgezet vanaf het Piazzale degli Alpini waarover u een rondwandeling langs de opgravingen kunt maken. Er staan bordjes met uitleg bij de verschillende gebouwen.

Archeologische opgravingen op de Piani Alpini

Rondwandeling over de site

Na de Piani di Alpini volgt, iets hoger gelegen, het **bezoekerscentrum Eremo**, een hotel en het Archeologisch Museum. Hier lag de kerk en het klooster van de franciscanen ('Eremo' betekent kluizenaarsverblijf). Het klooster was omgeven door een dicht beukenbos dat het tegen de koude winden beschermdde. Hierboven heb ik de geschiedenis van het klooster en van het laatgotische kerkje van S. Maria al beschreven.

In de buurt van de Eremo kunt u langs het voetpad 307, het Sentiero delle Torri, de 'muraioo' zien, de oude ringmuur met de resten van een uitzichttoren van de Gotische nederzetting.

Links: De 'hangende kroon', gevonden bij de opgravingen op de Piani di Barra; rechts het Archeologisch museum, waar de kroon nu tentoongesteld wordt